

prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul Central (jud: C. Prisacari)  
instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud: S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu)

D E C I Z I E

02 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ  
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul  
judecătorii

Oleg Sternioală  
Ala Cobăneanu  
Svetlana Filincova  
Victor Burduh  
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Consiliul raional Edineț,  
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Iulia Grumeza  
împotriva Consiliului raional Edineț cu privire la încasarea valorii bunurilor  
confiscate ilegal în urma represiunilor politice și cheltuielilor de judecată,  
împotriva deciziei din 09 aprilie 2019 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă :

La 16 august 2018, Iulia Grumeza a depus cerere de chemare în judecată  
împotriva Consiliului raional Edineț cu privire la încasarea valorii bunurilor  
confiscate ilegal în urma represiunilor politice și cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că la 07 februarie 2017 s-a adresat cu cerere către  
Consiliul raional Edineț, și anume Comisiei speciale pentru examinarea cererilor  
privind restituirea valorii averii confiscate, prin care a solicitat restituirea valorii  
bunurilor confiscate de la bunelul său, Croitor Fiodor Vasile (a.n. 1880), locuitor al  
s. Alexăndreni, r. și care a fost supus represiunilor politice și ulterior reabilitat.

Reclamanta a susținut că bunelul său, Croitor Fiodor Vasile a fost supus  
represiunilor, fiind condamnat prin sentința Tribunalului militar al RSSM din data  
de 17 ianuarie 1946, la privațiune de libertate pe un termen de 10 ani cu privarea de  
drepturi pe un termen de 5 ani, fiindu-i concomitent confiscată averea constituită din  
următoarele bunuri: casa de locuit cu două odăi (1 unitate); mînz de un an (1  
unitate); vacă (1 unitate); oi (3 unități); scroafa (1 unitate); porci (6 unități); vițel  
de un an (1 unitate); plug (1 unitate); utilaj pentru pregătirea furajului (1 unitate);  
cântar de dimensiuni mari (1 unitate); vioară (1 unitate); căruță (1 unitate).

Or, la 20 octombrie 1994 prin decizia Colegiului Penal al Curții Supreme de  
Justiție, bunelul său, Croitor Fiodor Vasile, a fost reabilitat.

Astfel, la 28 februarie 2017, prin răspunsul președintelui raionului Edineț,  
reclamanta a fost informată despre necesitatea completării setului de acte depus  
inițial.

La 05 decembrie 2017, Iulia Grumeza a lichidat toate neajunsurile solicitate,  
declarând concomitent prin cererile înaintate că alți moștenitori al bunelului său,  
Croitor Fiodor Vasile, nu sunt și că anterior nu i s-a restituit lui Croitor Fiodor Vasile  
bunurile confiscate ilegal și nici nu i-a fost compensată valoarea acestora.

De asemenea, a indicat că la 11 decembrie 2017 a recepționat răspunsul Consiliul raional Edineț prin care i s-a adus la cunoștință faptul că, la cererea depusă privind restituirea bunurilor confiscate nu a prezentat certificatul de moștenitor, fapt care ar face imposibilă determinarea moștenitorului lui Croitor Fiodor Vasile.

Urmare a recepționării răspunsului la 09 februarie 2018, reclamanta a expedit în adresa Comisiei speciale pentru examinarea cererilor privind restituirea valorii averii confiscate de pe lângă Consiliul raional Edineț reclamație, prin care a indicat că bunelul său, Croitor Fiodor Vasile - victimă a represiunilor politice, a decedat în anul 1946, până la adoptarea și punerea în aplicare a Codului civil din 26 decembrie 1964, respectiv, procedura succesorală în urma decesului acestuia n-a fost deschisă, acest fapt nefiind posibil la acel moment.

Prin răspunsul recepționat la 22 februarie 2018, Comisia specială pentru examinarea cererilor privind restituirea valorii averii confiscate de pe lângă Consiliul raional Edineț i-a fost adus la cunoștință Extrasul procesului-verbal nr. 24 întocmit în urma ședinței comisiei potrivit căruia, cererea sa a fost considerată ca fiind nedepusă, din motiv că nu a prezentat certificatul de moștenitor, precum și actele ce confirmă starea de rudenie cu persoana supusă represiunii politice, potrivit lit. „e” din pct. 5 al Regulamentului menționat supra, și a certificatului eliberat de autoritățile administrației publice locale pe al căror teritoriu persoanele reabiliteate își aveau domiciliul până a fi supuse represiunii, care ar confirma că anterior persoanei respective nu i-au fost restituite bunurile sau compensată valoarea acestora.

Reclamanta a considerat că prin nesoluționarea cererii sale, Comisia specială pentru examinarea cererilor privind restituirea valorii averii confiscate de pe lângă Consiliul raional Edineț i-a încălcat dreptul său garantat prin prevederile art. 12 din Legea nr. 1225 din 08.12.1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Cu referire la valoarea bunurilor confiscate de la bunelul său, Croitor Fiodor Vasile, reclamanta a menționat că aceasta este constatată prin Raportul de evaluare nr. 0354666 din 27 octombrie 2017, emis de Camera de Comerț și Industrie a RM, conform căruia bunurile confiscate constituie suma de 37 603 lei.

A solicitat constatarea ilegalității refuzului de a examina cererea privind restituirea valorii bunurilor confiscate în legătură cu represiunile politice, încasarea din contul pârâtului a sumei de 37 603 lei, constatată prin Raportul de evaluare nr. 0354666 din 27 octombrie 2017, emis de Camera de Comerț și Industrie a RM, cu titlu de compensație echivalentă valorii bunurilor confiscate în legătură cu represiunile politice, precum și încasarea de la pârât a cheltuielilor de judecată suportate în legătură cu examinarea cauzei.

Prin hotărârea din 17 decembrie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Central a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Iulia Grumeza împotriva Consiliului raional Edineț cu privire la încasarea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice și a cheltuielilor de judecată

Prin încheierea din 20 noiembrie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Central a fost respinsă excepția de tardivitate invocată de reprezentantul pârâtului în cadrul cererii de chemare în judecată depusă de Iulia Grumeza împotriva Consiliului raional Edineț.

Invocând netemeinicia hotărârii primei instanțe, la 28 decembrie 2018 Iulia Grumeza a declarat apel și a solicitat casarea integrală a acesteia cu emiterea unei noi soluții de admitere integrală a acțiunii înaintate.

Prin încheierea din 08 februarie 2019 a Curții de Apel Bălți nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Iulia Grumeza, împotriva hotărârii din 17 decembrie 2018

a Judecătorei Edineț, sediul Central; s-a acordat apelantei un termen limită de înregistrare a cererii de apel motivate cu semnătura olografă, însoțit de traducere în limba română, în copii pentru toți participanții la proces, în Cancelaria Curții de Apel Bălți până la 27 februarie 2019.

La 26 februarie 2019, Iulia Grumeza a depus cererea de apel suplimentară, unde a invocat toate motivele, astfel înlăturând neajunsurile din încheierea din 08 februarie 2019 a Curții de Apel Bălți.

Prin decizia din 09 aprilie 2019 a Curții de Apel Bălți a fost admis apelul declarat de Iulia Grumeza; a fost casată integral hotărârea din 17 decembrie 2018 a Judecătorei Edineț, sediul Central, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Iulia Grumeza împotriva Consiliul raional Edineț cu privire la încasarea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice și a cheltuielilor de judecată, cu emiterea unei noi hotărâri, după cum urmează: a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de Iulia Grumeza împotriva Consiliul raional Edineț; a fost încasat din bugetul Consiliului raional Edineț în beneficiul Iuliei Grumeza suma de 32 402 lei, cu titlu de compensare a valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice și cheltuielile de judecată în sumă de 972 de lei.

Pentru a soluționa astfel, prin prisma art. 10, 12, 12<sup>1</sup> al Legii privind restabilirea victimelor represiunilor politice, instanța de apel a considerat întemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Iulia Grumeza.

Totodată, Colegiul Curții de Apel Bălți a menționat că în cadrul examinării cauzei în instanța de fond, pârâtul/ intimat a solicitat respingerea acțiunii pe motivul omiterii termenului de prescripție, însă, instanța de fond a considerat acțiunea depusă în termen, respingând acțiunea pe fond, dar Consiliul raional Edineț nu a formulat apel împotriva hotărârii pronunțate și nici nu s-a prezentat în instanța de apel pentru a-și expune poziția.

În asemenea circumstanțe, ținând cont de faptul că apel împotriva hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătorei Edineț, sediul Central a fost depus doar de Iulia Grumeza, având drept reper condițiile art. 373 alin. 6) din Cod de procedură civilă, - ne crearea în propriul apel a situației mai dificile decât cea din hotărârea atacată, instanța de apel analizând fondul cauzei a considerat necesar a se expune doar asupra temeiniciei hotărârii în această latura, pronunțând o soluție nouă de admitere parțială a acțiunii formulate de Grumeza Iulia împotriva Consiliul raional Edineț privind încasarea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice și a cheltuielilor de judecată, reieșind din următoarele.

La 14 iunie 2019, prin intermediul oficiului poștal, Consiliul raional Edineț a declarat recurs împotriva deciziei din 09 aprilie 2019 a Curții de Apel Bălți și a solicitat casarea integrală a acesteia și casarea în parte a hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca neîntemeiate și tardive.

În motivarea recursului a invocat că consideră ilegală decizia instanței de apel, emisă ca urmare a interpretării eronate a normelor de drept material și procedural.

Recurentul a menționat că instanța de apel a admis acțiunea în lipsa certificatului de moștenitor, ceea ce a făcut imposibilă examinarea cererii Iuliei Grumeza de către Comisie, deoarece Croitor Tudor Vasile a avut 6 copii (Mihai, Ivan, David, Gavril, Filip, Estimia), precum și nepoți, una din ei fiind, Iulia Grumeza, iar în situația creată poate apărea o cerere similară din partea altor copii sau nepoți a acestuia.

Totodată, Consiliul raional Edineț a învederat că instanțele de judecată nu au reținut spre examinare prevederile art. 12<sup>1</sup> al Legii privind reabilitarea victimelor

represiunilor politice, specificând că termenul de un an (1 ianuarie - 31 decembrie 2007) pentru depunerea în adresa comisiilor speciale a cererilor de restituire a bunurilor de care au fost deposedate persoanele represate, indicat în art. II al Legii nr. 186-XVI din 29 iunie 2006, a fost stabilit doar pentru cetățenii supuși represiunilor politice și ulterior reabilitați, în privința cărora, la data intrării în vigoare a prezentei legi (1 ianuarie 2007), a expirat termenul de prescripție pentru depunerea cererii respective. Termenul respectiv a constituit un avantaj acordat cu preferință persoanelor reabilite pentru exercitarea drepturilor sale, reieșind din faptul că, majoritatea persoanelor represate au fost despăgubite anterior intrării în vigoare a Legii nr. 186- XVI din 29 iunie 2006.

În cazul omiterii atât a termenului de un an stabilit în articolul II al Legii nr. 186- XVI din 29 iunie 2006, precum și a termenului de trei ani din data înștiințării despre reabilitarea cetățeanului supus represiunilor, prevăzut în art. 12<sup>1</sup> al Legii nr. 225- XII din 8 decembrie 1992, persoanele represate sunt în drept de a beneficia de repunerea în termenul de prescripție extinctivă, în condițiile art. 279 din Codul civil și art. 116 al Codului de procedură civilă, în cazuri excepționale, dacă instanța de judecată constată că termenul de prescripție extinctivă nu este respectat datorită unor împrejurări legate de persoana reclamantului, dreptul încălcat al persoanei este apărat.

În astfel de circumstanțe recurentul a considerat că acțiunea a fost depusă cu omiterea termenului de prescripție, fiind tardivă.

Mai mult, a indicat că reclamanta/ intimată greșit a considerat că suma prejudiciului urmează a fi încasat de la Consiliul raional Edineț, în cazul în care Comisia de pe lângă Consiliul raional Edineț doar emite o decizie de admitere sau respingere a cererii.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat decizia contestată la 09 aprilie 2019.

Materialele cauzei atestă expedierea participanților la proces a copiei deciziei motivate prin scrisoarea de însoțire din 29 mai 2019 (f.d. 164), recepționată de recurent la 03 iunie 2019, fapt confirmat prin avizul de recepție (f.d. 166).

Astfel, recursul declarat la 14 iulie 2019, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

În corespundere cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 18 septembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție recursul declarat de Iulia Grumeza a fost considerat admisibil și a fost fixat spre examinare într-un complet de 5 judecători, în vederea examinării fondului recursului.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel.

În motivarea acestei concluzii se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Astfel, actele cauzei cert denotă că la 16 august 2018, Iulia Grumeza a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului raional Edineț cu privire la încasarea valorii bunurilor confiscate ilegal în urma represiunilor politice și cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu examinarea prezentei acțiuni, prima instanță prin hotărârea din 17 decembrie 2018 a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Iulia Grumeza împotriva Consiliului raional Edineț cu privire la încasarea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice și a cheltuielilor de judecată

Totodată, prin încheierea din 20 noiembrie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Central a fost respinsă excepția de tardivitate invocată de reprezentantul pârâtului în cadrul cererii de chemare în judecată depusă de Iulia Grumeza împotriva Consiliului raional Edineț.

Or, prin decizia din 09 aprilie 2019 a Curții de Apel Bălți a fost admis apelul declarat de Iulia Grumeza; a fost casată integral hotărârea din 17 decembrie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Central, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Iulia Grumeza împotriva Consiliul raional Edineț cu privire la încasarea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice și a cheltuielilor de judecată, cu emiterea unei noi hotărâri, după cum urmează: a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de Iulia Grumeza împotriva Consiliul raional Edineț; a fost încasat din bugetul Consiliului raional Edineț în beneficiul Iuliei Grumeza suma de 32 402 lei, cu titlu de compensare a valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice și cheltuielile de judecată în sumă de 972 de lei.

Conform art. 10 din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, persoanele supuse represiunilor și ulterior reabilite sunt reintegrate în drepturile politice, sociale și civile, pierdute de acestea în legătură cu represiunile politice.

Articolul 12 alin. (1) ala aceleiași legi, statuează că cetățenilor Republicii Moldova supuși represiunilor politice și ulterior reabilitați li se restituie, la cererea lor sau a moștenitorilor lor, bunurile confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesia lor. În cazul în care bunurile confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesia lor în legătură cu represiunile politice nu pot fi restituite, valoarea acestora se recuperează prin achitarea de compensații, în baza cererii depuse de persoanele reabilite sau de moștenitorii acestora. Restituirea bunurilor, recuperarea valorii bunurilor ce nu pot fi restituite se efectuează, în baza cererii, din contul bugetului de stat, prin transferuri către bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea și către bugetul municipiului Bălți. Cererile de restituire a bunurilor sau de recuperare a valorii acestora se examinează de către comisiile special create în acest scop. Modul de recuperare a valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice se aprobă de către Guvern. În cazul în care bunurile nu s-au păstrat sau nu pot fi restituite în natură, fiind privatizate în condițiile legii, se recuperează valoarea lor în formă de compensație bănească sau de valori materiale, luându-se ca bază preturile de piață în vigoare la data examinării cererii. Valoarea bunurilor se determină în felul următor: a) bunurile imobiliare se evaluează în baza calculelor efectuate de organul

cadastral teritorial, conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii; b) costul animalelor domestice, al păsărilor, al produselor agricole, al altor bunuri se stabilește conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii.

În corespundere cu prevederile art. 12<sup>1</sup> al Legii sus-enunțate, cererile de restituire a bunurilor sau de recuperare a valorii acestora prin achitarea de compensații sunt examinate de comisiile speciale create de autoritățile administrației publice locale a raioanelor, municipiilor Chișinău și Bălți, unității teritoriale autonome Găgăuzia, în al căror teritoriu persoanele reabilitate au domiciliat la momentul reprimării. Cererea de restituire a bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie ori de recuperare a valorii acestora se înaintează în decurs de 3 ani de la data înștiințării persoanei supuse represiunilor despre reabilitarea acesteia și se examinează în termen de până la 6 luni din ziua depunerii. Comisia identifică bunurile ce urmează a fi restituite și determină valoarea acestora în baza documentelor ce atestă confiscarea, naționalizarea bunurilor sau scoaterea lor în orice alt mod din posesie, documente eliberate de arhive și de alte instituții abilitate, ori în baza altor probe legale. Decizia comisiei privind restituirea bunurilor, recuperarea valorii acestora sau achitarea compensațiilor poate fi contestată în instanța judecătorească. Litigiile ce țin de restituirea bunurilor, apărute între persoanele reabilitate sau moștenitorii acestora, pe de o parte, și persoanele juridice cu orice formă de proprietate sau persoane fizice, pe de altă parte, se soluționează pe cale judiciară.

În același timp, conform art. 2 al Legii nr. 186-XVI din 29 iunie 2006 „Pentru modificarea și completarea Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, cetățenii Republicii Moldova supuși represiunilor politice și ulterior reabilitați, în privința cărora, la data intrării în vigoare a prezentei legi, a expirat termenul de prescripție pentru depunerea cererii de restituire a bunurilor de care au fost deposedați, se pot adresa cu cererile respective în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi. Sub incidența prezentei legi nu cad persoanele supuse represiunilor politice și ulterior reabilitate care au fost despăgubite până la intrarea în vigoare a prezentei legi.

Prin prisma normelor precitate, Colegiul menționează că pârâtul, în cadrul examinării cauzei în instanța de fond a solicitat respingerea acțiunii pe motivul omiterii termenului de prescripție, însă, instanța de fond a considerat acțiunea depusă în termen, respingând acțiunea pe fond, dar Consiliul raional Edineț nu a formulat apel împotriva hotărârii pronunțate.

În asemenea circumstanțe, ținând cont de faptul că apel împotriva hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Central a fost depus doar de Iulia Grumeza, reținând prevederile art. 373 alin. 6) Cod de procedură civilă, care prevede că apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepția cazurilor când consimte și când hotărârea este atacată și de alți participanți la proces, Colegiul Curții de Apel Bălți corect s-a expus doar asupra temeiniciei hotărârii în această latură, pronunțând o soluție nouă de admitere parțială a acțiunii formulate de Iulia Grumeza.

Așadar, instanța de apel întemeiat a învederat că moștenitorilor persoanelor reabilitate li se restituie averea sau li se recuperează valoarea acesteia, ori li se achită compensația pentru avere în situația când ei prezintă certificatul de moștenitor ori alte documente care adeveresc vocația sa succesorală.

Actele cauzei denotă că conform certificatului de naștere nr. XXXXX, Iulia Croitoru (după căsătorie Grumeza) s-a născut la XXXXX în s. Alexăndreni, r. Edineț, părinți fiindu-i Mihail Croitoru și Agripina Croitoru.

Conform certificatului de arhivă, extras de pe actul de căsătorie, la 06 septembrie 1898, sub nr. 4 în registrul metrical al parohiei Alexăndreni, jud. Hotin, s-a înregistrat căsătoria între Fiodor Vasile Croitor și Xenia Ivanova.

Mai mult, conform certificatului de arhivă, extras de pe actul de naștere la XXXXX, la nr. 12, în registrul metrical al parohiei Alexăndreni, jud. Hotin, s-a înregistrat nașterea lui Mihail Croitor, născut la XXXXX, în localitatea Alexăndreni, jud. Hotin, părinții fiind Fiodor Croitor și Xenia Ivanova.

Astfel, Colegiul consideră că instanța de apel corect a concluzionat că Iulia Grumeza este succesorul lui Croitor Fiodor Vasile, fapt confirmat prin certificatul de naștere al acesteia și actele prezentate.

Se mai reține că conform Ordonanței de arestare din data de 22 august 1945, autorizat de Procurorul Militar Adjunct, Căpitan de Justiție, R. C., Croitor Fiodor Vasile, locuitor al s. Alexăndreni, r. Edineț, jud. Bălți, RSSM a fost arestat și supus percheziției (f.d. 21, 56), iar conform Ordonanței privind alegerea măsurii preventive din data de 22 august 1945, autorizat de Procurorul Militar Adjunct, Căpitan de Justiție, R. C., se atestă că față de Croitor Fiodor Vasile a fost aleasă măsura preventivă de menținere sub strajă.

Totodată, conform procesului-verbal al percheziției în casa arestatului Fiodor Croitor, din data de 28 august 1945, nu a fost depistat și ridicat nimic (23; 62), iar potrivit listei de inventariere a proprietății lui Croitor Fiodor au fost depistate următoarele bunuri, și anume: casă din două odăi; un mânz de un an; o vacă; 3 oi; 1 porc; 6 purceluși; 1 sobă; 1 tăietor pentru furaje pentru cai; 1 cântar; 1 vioară; 1 căruță defectată (f.d. 24; 65).

De asemenea, se mai stabilește potrivit Sentinței în numele URSS din data de 17 ianuarie 1946, emisă de Tribunalul Militar al armatelor Comisariatului Poporului al Afacerilor Interne al RSSM Bălți, că Croitor Fiodor Vasile în baza art. 54 din Codul Penal al URSS a fost condamnat la 10 ani privațiune de libertate, cu pierderea drepturilor politice pe o perioadă de 5 ani, cu confiscarea averii.

Conform certificatului nr. 12(13)-749/89 din 31 iulie 2003, eliberat de Procurorul Adjunct se atestă că Croitor Tudor Vasile, a.n. XXXXX, originar din s. Alexăndreni, r. Edineț, condamnat nelegal din motive politice în baza art. 54-1, „a” Cod Penal al RSSM la 10 ani privațiune de libertate, a fost reabilitat la 20 octombrie 1994, prin decizia Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție în conformitate cu Legea din 18 decembrie 1992 privind reabilitarea represiunilor politice.

Din raportul de evaluare nr. 0354666 emis de Camera de Comerț și Industrie la 27 octombrie 2017, colegiul civil reține că valoarea totală a bunurilor evaluate, (cu excepția casei) care ar fi confiscate de la Fiodor Croitor constituie în total suma de 37603 lei, și anume: 1500 lei - valoarea unui mânz; 8000 lei - valoarea unei vaci; 4800 lei - valoarea a 4 oi; 4500 lei - valoarea unei scroafe; 900 lei - valoarea a șase porci; 4000 lei - valoarea unui vițel de un an; 1363 lei - valoarea unui plug din fier; 6164 lei - valoarea utilajului pentru pregătirea furajului; 1500 lei - valoarea unui cântar de podea; 1432 lei - valoarea unei viori; 3444 lei - valoarea unei căruțe (f.d. 42-46).

Conform scrisorii nr. G-161 din 21 iulie 2017 Serviciul Arhivă al raionului Edineț a comunicat că eliberarea certificatului cu privire la restituirea bunurilor sau compensată valoarea acestora, a bunurilor lui Fiodor Croitoru, locuitor al satului

Alexăndreni, represat în anul 1945 este imposibilă din cauza neprezentării actului cu privire la persoana (persoanele) - moștenitor al lui Fiodor Croitoru.

Reieșind din cele supra relatate, instanța de apel întemeiat a concluzionat că de către Iulia Grumeza a fost respectată procedura prealabilă, în cazul în care aceasta a solicitat autorității competente, în august 2016 și ulterior, în mod repetat, la 05 decembrie 2017 restituirea, din contul bugetului local a costului averii familiei sale, confiscate ilegal, solicitând concomitent și repararea prejudiciului moral cauzat urmare a represiunilor politice, menționând totodată în cererea prealabilă depusă că, în cazul respingerii cererii privind soluționarea litigiului pe cale amiabilă, se va considera îndreptățită de a se adresa cu cerere în instanța de judecată competentă, pentru solicitarea recuperării forțate a prejudiciului material și moral cauzat în urma represiunilor politice.

În așa mod, în contextul celor expuse supra, cu referire la cerința de restituire a valorii bunurilor confiscate, instanța de apel întemeiat a învederat că deși instanța de fond a constatat că Iulia Grumeza nu poate pretinde restituirea valorii averii confiscate ce a aparținut familiei sale din motivul neprezentării certificatului de moștenitor legal, și dovada faptului că anume ea este moștenitoarea averii succesoriale a lui Fiodor Croitor, această concluzie este una eronată, lipsită de suport probatoriu și temei juridic.

La caz, se reține că în preambulul Convenției Europene Pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, este consacrat principiul conform căruia, această declarație/ convenție urmărește să asigure recunoașterea și aplicarea universală și efectivă a drepturilor pe care ea le enunță. Suplimentar, articolul 13 CEDO, dreptul la un recurs efectiv, stabilește că orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Reieșind din prevederile CEDO enunțate, se conchide cu certitudine că realizarea dreptului prin concursul autorităților statului nu trebuie să fie una iluzorie dar una efectivă, ca titularul dreptului să beneficieze de utilitatea acestuia de pe urma realizării sau apărării dreptului.

Astfel, în speță, instanța de apel corect a reținut că reclamanta a prezentat suficiente probe care să confirme vocația sa succesorală, demonstrând statutul de moștenitor al persoanei represate, la rândul său, probând faptul reabilitării bunelului său Croitor Tudor la 20 octombrie 1994, prin decizia Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție, iar Iulia Grumeza este titularul dreptului de a solicita compensarea averii confiscate și a determinării faptului nerealizării efective a acestui drept în patrimoniul său, considerând necesar a admite acțiunea.

În raport cu bunurile care au fost confiscate, instanța de apel a apreciat în calitate de act constatator al acestora - lista de inventariere a proprietății lui Fiodor Croitor unde au fost depistate următoarele bunuri, și anume: casă din două odăi; un mînz de un an; o vacă; 3 oi; 1 porc; 6 purceluși; 1 sobă; 1 tăietor pentru furaje pentru cai; 1 cântar; 1 vioară; 1 căruță defectată (f.d. 24; 65), avere confiscată prin sentința de condamnare.

Conform raportului de evaluare nr. 0354666 din 27.10.2017 elaborat de către Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova și comunicat Comisiei împreună cu cererea suplimentară din data de 05 decembrie 2017, în care sunt indicate mai multe bunuri confiscate de la familia Croitor, s-a stabilit suma totală de 37 603 lei.

În conexiunea celor relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel, prin prisma argumentelor expuse în cererea de chemare în judecată, cât și cele expuse în cererea de apel, în raport cu materialele cauzei, întemeiat a concluzionat în sensul temeiniciei acțiunii înaintate de Iulia Grumeza.

Reieșind din cele relatate, Colegiul consideră ca fiind nefondate alegațiile recurentului de netemeinicie a deciziei instanței de apel, deoarece materialele cauzei în coroborare cu normele materiale denotă contrariul.

Cele supra relatate, în ansamblu atestă faptul că, concluzia instanței de apel este justă, având la bază un cumul de dovezi administrate, cărora le-a fost dată o apreciere juridică cuvenită, iar argumentele aduse de recurent în susținerea poziției sale, sunt pur declarative și fără un suport legal și probatoriu.

Urmare a celor indicate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră neîntemeiate afirmațiile recurentului precum că instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele ce au importanță pentru soluționarea cauzei, nefiind dovedite circumstanțele considerate de instanță ca stabilite, iar concluziile instanței expuse în hotărâre, sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei, deoarece acestea contravin constatărilor relatate.

Față de cele ce preced și având în vedere faptul că decizia instanței de apel este întemeiată și legală, iar temeiurile invocate de către recurent sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia instanței de apel.

În conformitate cu art. 442, 444, art. 445 alin. (1) lit. a), alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat Consiliul raional Edineț.

Se menține decizia din 09 aprilie 2019 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Iulia Grumeza împotriva Consiliului raional Edineț cu privire la încasarea valorii bunurilor confiscate ilegal în urma presiunilor politice și cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,  
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Ala Cobăneanu

Svetlana Filincova

Victor Burduh

Galina Stratulat